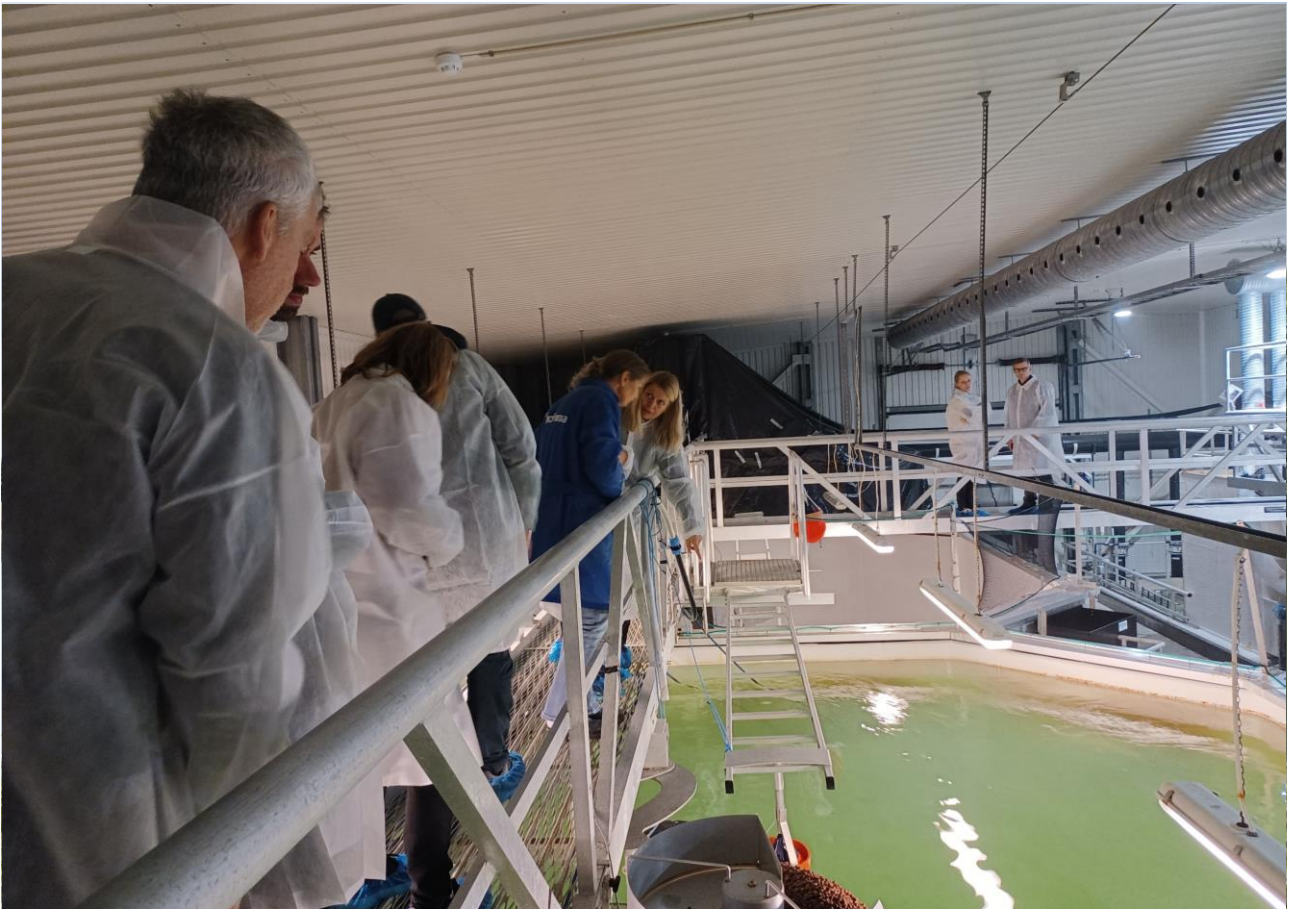

Tillståndöversikt för landbaserad vattenbrukstestbädd

Sotenäs kommun

Med finansiering från:

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

Sweco Sverige AB
 Uppdrag
 Uppdragsnummer
 Kund
 Upprättad av
 Datum
 Dokumentreferens

556767-9849
 Testbädd landbaserat vattenbruk -
 Tillstånd
 30058209
 Sotenäs kommun
 Kimberly Melkersson
 2023-05-30
 Tillståndöversikt för vattenbrukstestbädd_20230602

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Förutsättningar	4
2	Bakgrund	5
2.1	Tillstånd som kan krävas för vattenbruk	5
	Specifika prövningar för vattenbruk	5
	Miljöfarlig verksamhet, 9 kap. MB	5
	Vattenverksamhet, 11 kap. MB	6
	Fiskelagen (1993:787)	6
	Strandskydd, 7 kap. MB	6
	Övriga förprovningar, registreringar, tillstånd med mera	7
3	Testbäddar och forskningsanläggningar	8
4	Tillstånd för vattenbrukstestbädd i Västra Götaland	9
5	Diskussion och slutsats	11
6	Mer information.....	12

1 Inledning

Sweco har fått i uppdrag av Sotenäs kommun att undersöka vilka tillstånd och anmälningar som kan bli aktuella för en testbädd för landbaserat vattenbruk. Uppdraget är en del av projektet "Testbädd för storskaligt landbaserat vattenbruk" som finansieras av Vinnova. Projektets övergripande mål är att specificera, utveckla och förankra ett koncept för en testbädd med fokus på storskaligt, landbaserat, hållbart och cirkulärt vattenbruk.

Enligt Vinnova är en testbädd "en fysisk eller virtuell miljö där företag, akademi och andra organisationer kan samverka vid utveckling, test och införande av nya produkter, tjänster, processer eller organisatoriska lösningar inom utvalda områden". Testbäddar kan ha olika inriktningar och den aktuella testbädden för detta projekt fokuserar på recirkulerande vattenbrukssystem, vilket förkortas RAS, efter engelskan recirculating aquaculture system.

I Swecos uppdrag ingår att undersöka tillstånd och anmälningar som kopplas specifikt till att bedriva vattenbruk i en testbäddsmiljö. Utöver detta kan verksamheten behöva ett antal andra tillstånd, dessa ingår inte i Swecos uppdrag att undersöka.

1.1 Förutsättningar

Den slutgiltiga designen för testbädden i projektet är inte bestämd. Denna rapport utgår ifrån nedanstående beskrivning av planerad verksamhet som erhållits av projektpartnererna.

Testbädden kommer bestå av en byggnad med flera olika delar och verksamheter. Det kommer att finnas tre olika enheter/system som bedriver vattenbruk. I den största vattenbruksenheten kommer det inledningsvis odlas lax i saltvatten med vattenintag från havet. Denna odling planeras producera ca 3000 ton lax per år i RAS-system och refereras härnäst till som produktionsanläggningen.

Det kommer finnas ytterligare två RAS-system i testbädden. Ett litet till medelstort med en maximal produktion om ca 20 ton fisk per år, eller motsvarande för andra arter. Det sista systemet kommer att vara ett flexibelt system där stora delar av komponenterna, odlingsarterna med mera kan förändras mellan olika försök och tester med hög flexibilitet. I den flexibla enheten kan det vara aktuellt både med RAS- och bioflocks-system. Den flexibla delen kommer att använda mindre än 20 ton foder per år men hur stor produktionsvolymen kommer vara är i dagsläget inte bestämt.

Testbädden planerar att använda sig av saltvatten från havet och/eller sötvatten från det kommunala VA-nätet för det flexibla systemet samt för det lilla-medelstora systemet. Även olika arter kan komma att odlas inom samma enhet. Det kan även vara aktuellt att odla främmande arter i dessa system. Främmande arter kan vara både fiskarter, alger eller blötdjur.

Produktionsanläggningen kommer endast att använda sig av havsvatten för fiskproduktionen, sötvatten kommer att behövas i slakteriet. Produktionsanläggningen kommer att producera livsmedel för humankonsumtion och slakteri kommer finnas på platsen, dock är ingen övrig förädling planerad i dagsläget. I det flexibla systemet och det lilla-medelstora systemet kommer produkterna inte att användas som livsmedel utan endast i forskning- och utvecklingssyfte. Forskning och utveckling i form av

produktutveckling kan dock förekomma, tex framställning av proteinmjöl avsett för humankonsumtion. Detta kommer ske i en separat enhet som kallas bioraffineri. Utförlig information om bioraffineriet har inte kunnat erhållas av projektpartnererna till denna rapport varför genomgång av tillstånd för start och drift av denna enhet inte ingår i rapporten.

Hur ägande-/bolagsstrukturen kommer att se ut i framtiden har inte klarlagts. En möjlighet, som denna rapport utgår ifrån, är att testbädden kommer organiseras genom åtminstone två olika bolag, med olika organisationsnummer, som driver de olika vattenbruksenheterna. Lokalisering av testbädden är inte bestämt. Denna rapport utgår ifrån, i enlighet med beställarens önskemål, att testbädden är placerad i Västra Götalandsregionen.

2 Bakgrund

Vattenbruksverksamheter berörs av många olika lagrum där tillstånd krävs från flera olika myndigheter och delverksamheter kan kräva separata tillstånd och anmälningar.

Dessa tillstånd och anmälningar behandlas och beslutas av olika myndigheter. I vissa fall krävs tillstånd, andra fall anmälningar eller att en myndighet informeras om verksamheten. Vilket alternativ som är aktuellt beror oftast på storleken av verksamheten. För att göra texten mer lättläst kommer alla typer av provningar hädanefter att refereras till som tillstånd, oavsett om det är tillståndspliktigt, anmälningspliktigt eller enbart behöver registreras.

Att vattenbruk omfattas av så många typer av olika krav på tillstånd har kritiserats under en längre tid. Det pågår för tillfället en översyn av lagstiftningen runt vattenbruket med syfte att i framtiden göra det enklare både att söka och förnya sina tillstånd (Svenskt vattenbruk, 2023).

2.1 Tillstånd som kan krävas för vattenbruk

Det finns vissa lagar och regelverk som gäller specifikt för vattenbruk men även flera andra lagstiftningar som vattenbruket behöver anpassa sig till. När man bedriver ett vattenbruk tillkommer även flera sidoverksamheter, så som till exempel vattenuttag och slakteri. Även dessa behöver särskilda tillstånd.

Specifika provningar för vattenbruk

Sedan 2021 behöver alla kommersiella vattenbruksanläggningar registreras, detta enligt EU's djurhälsolagstiftning (Animal Health Law). Registreringen görs hos Jordbruksverket. Det andra som gäller specifikt för alla vattenbruk, med undantag för algodling, är att det krävs tillstånd enligt Fiskelagen (1993:787) för att bedriva vattenbruk, detta söks hos Länsstyrelsen.

Övriga tillstånd runt vattenbruket varierar beroende på art, teknik och storlek på odlingen.

Miljöfarlig verksamhet, 9 kap. MB

Det som i huvudsak reglerar villkoren för ett vattenbruk är tillståndet för miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken (MB). För vattenbruk finns det tre olika provningsnivåer för miljöfarlig verksamhet. Vilken nivå ett vattenbruk hamnar inom beror på hur mycket fiskfoder verksamheten använder per kalenderår. Beroende på användningen av foder, och därmed klassningen av miljöfarlig verksamhet handläggs tillståndet av olika myndigheter. En

verksamhet som använder mindre än 1,5 ton foder/år räknas inte som klassad enligt miljöbalken och behöver inte anmälas. Det ska dock poängteras att det fortfarande är en miljöfarlig verksamhet och tillsyn från både kommun och länsstyrelse kan förekomma. Verksamheten ska bedrivas utifrån miljöbalkens reglemente. En så kallad C-klassad verksamhet (1,5 - 40 ton foder/år) ska anmälas till kommunen. En B-klassad verksamhet (>40 ton foder/år) kräver tillstånd från miljöprövningsdelegationen¹. Vid ansökan om tillstånd för en B-verksamhet krävs det att verksamheten tar fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Vattenbruk anses alltid innebära betydande miljöpåverkan vilket innebär en utökad samråds-krets och att det hålls avgränsningssamråd men närboende, företag, myndigheter och organisationer. Verksamhetsutövaren tar fram en stor MKB.

Tillstånd eller anmälan om miljöfarlig verksamhet kan även omfatta andra delar av vattenbruket, tex ett slakteri. Om slaktvikten per kalenderår är under 50 ton anmäls det till kommunen, är slaktvikten över 50 ton per kalenderår är verksamheten tillståndspliktig och detta beslutas av miljöprövningsdelegationen.

Vattenverksamhet, 11 kap. MB

En vattenverksamhet är en åtgärd som kan påverka ett vattenområde. Det kan innebära att vattenmängden i ett naturligt vattenområde minskar, att den omgivande miljön påverkas eller att ett vattenområdes yta förändras. Vanliga vattenverksamheter i samband med vattenbruk är bortledning av vatten för att använda det inom verksamheten. I ett sådant fall är både själva bortledningen av vatten, men även ledningar, pumphus och andra anläggningsdelar vattenverksamheter och behöver prövas enligt 11 kap. MB. Vattenverksamheter kan vara antingen anmälningspliktiga eller tillståndspliktiga, beroende på deras storlek eller omfattning. Vattenbruk i sig utgör däremot inte en vattenverksamhet.

Vattenverksamheter tillståndsprövas av Mark- och miljödomstolen (MMD) som första instans. Om det är aktuellt för verksamheten kommer MMD sampröva vattenverksamheten och den miljöfarliga verksamheten. Anmälningspliktiga vattenverksamheter beslutas av Länsstyrelsen eller i vissa fall av kommunen om länsstyrelsen delegerat ansvaret.

Fiskelagen (1993:787)

Beroende på vilken art verksamheten ska odla kan det behövas en dispens enligt Fiskelagen för att odla främmande arter. Denna dispens behövs vid odling av arter som inte naturligt finns i Sverige och söks hos Länsstyrelsen.

Strandskydd, 7 kap. MB

Om anläggningen ska ligga inom strandskyddat område och på något sätt kan strida mot strandskyddets syften behöver man ansöka om dispens, detta görs oftast hos kommunen. I normalfallet sträcker sig strandskyddet 100 meter ut i vattnet samt 100 meter upp på land. Lokala avvikelser kan förekomma, till exempel utökad strandskydd upp till 300 meter eller upphävt strandskydd. Ett krav för att nyttja strandskyddsdispensen är rådighet över vattnet. Rådighet fås antingen genom att äga området eller teckna avtal med markägaren. Tillstånd för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet kan inte ges om beslutande

¹ Miljöprövningsdelegationen är en självständig funktion inom länsstyrelsen som fattar beslut i ärenden om tillstånd för miljöfarlig verksamhet. I Sverige finns 12 miljöprövningsdelegationer, Västra Götaland har en av dem.

myndighet anser att det strider mot strandskyddets syften. Dispensen behöver inte sökas separat i tillståndsärenden.

Om andra områdesskydd råder, så som naturreservat eller Natura-2000 söks dessa dispenser eller tillstånd hos Länsstyrelsen. Ska verksamheten tillståndsprövas kan även dispensprövningen ske hos beslutande myndighet, till exempel miljöprövningsdelegationen eller Mark- och miljödomstolen.

Djurskyddslagen (2018:1192)

För att få bedriva forskning och produktutveckling krävs en forskningsanläggning, i lagstiftningen refererad till som försöksdjursanläggning. Sverige har en strikt lagstiftning gällande vad ett djurförsök innebär (1 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192)). Djur som riskerar att utsättas för lidande klassas som försöksdjur. Lidande enligt svensk lagstiftning anses vara till exempel nålstick/blodprov. Om man ska utföra djurförsök behöver anläggningen tillståndsprövas för detta samt att tillstånd behövs för att använda och föda upp försöksdjur, enligt 7 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192). Det krävs försöksdjurstillstånd för däggdjur, fåglar, kräldjur, groddjur, fiskar, rundmunnar och bläckfiskar. Försöksdjursverksamhet testas och tillståndsprövas av Jordbruksverket.

Utöver att anläggningen ska godkännas för djurförsöks behov varje enskilt djurförsök få ett etiskt godkännande av en regional djurförsöksetisk nämnd.

Övriga förprovningar, registreringar, tillstånd med mera

För landbaserade odlingar kan det behövas förprovning av djurstallar enligt Djurskyddslagen (2018:1192), detta gäller vid odling av mer än 35 ton fisk per år och söks hos Länsstyrelsen.

De flesta vattenbruk utfodrar sina djur och behöver då registreras som foderanläggning, enligt lagen om foder och animaliska biprodukter (2006:805), denna registrering görs hos Länsstyrelsen. Om stora mängder foder ska förvaras kan även godkännande från Jordbruksverket krävas, detta administreras dock av Länsstyrelsen. Här är det själva lokalen som foder hålls i som ska godkännas.

Vattenbruk är primärproducenter och behöver därför registreras enligt förordning (EG) nr 178/2002 hos Jordbruksverket.

Det krävs inte längre tillstånd för att föra in djur från andra länder men vid import eller export av djur inklusive rom eller mjölke behöver man ansöka hos Jordbruksverket inför varje nytt import- eller exporttillfälle. Det kan även krävas hälsointyg och finnas ytterligare regler att förhålla sig till beroende på från vilket land och vilken art man vill föra in i Sverige.

Det krävs tillstånd för att transportera ryggradsdjur, och i vissa fall även ryggradslösa djur, detta enligt EU förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport. Utöver transporttillstånd ska fordonet/fordonen som transporterarna ska genomföras med är godkännas. Fordonen godkänns av Länsstyrelsen och tillstånden för transport söks hos Jordbruksverket. Personal som ska transportera djur behöver kompetensbevis som erhålls genom att gå en kurs administrerad av Jordbruksverket.

Vid förädling av produkter bedriver man även en livsmedelsanläggning. En livsmedelsanläggning ska godkännas av antingen kommunen eller Livsmedelsverket, enligt Livsmedelslagen (2006:804). Om det är kommunen

eller Livsmedelsverket beror på vilka som är de slutgiltiga kunderna av de förädlade produkterna. För mindre lokala marknader kan kommunen godkänna men för en större marknad behövs godkännande hos Livsmedelsverket. Även slakterier behöver godkännas enligt Livsmedelslagen. Detta, samt kontrollbesök, genomförs av Livsmedelsverket.

Utöver ovannämnda tillstånd krävs uppföljning, rapporteringar med mera under produktionstiden, beskrivning och kartläggning av dessa faller dock inte inom ramarna för denna rapport.

3 Testbäddar och forskningsanläggningar

Det finns inga exempel från Sverige att jämföra med, av samma storlek, när det gäller lagstiftning för testbäddar med vattenbruksinriktning. För att få en tydligare bild av förutsättningarna har resonemang och diskussioner skett med testbäddar inom andra områden samt myndigheter och universitet. Nedan redogörs för hur ett antal likande verksamheter har hanterat tillståndsfrågorna.

Eldrimner är ett nationellt resurscentrum för mathantverk. Eldrimner har företagsrådgivning, anordnar seminarier, studieresor, bedriver utvecklingsarbete, anordnar kurser och erfarenhetsutbyten mellan olika parter. Eldrimner är ingen ren testbädd men bedriver liknande arbeten och verksamheten har ett flertal livsmedelsanläggningar. I en intervju med en representant från Eldrimner framkom att de har sökt tillstånd och gjort anmälningar som att de bedriver kommersiella anläggningar. I vissa fall har de sökt tillstånd eller gjort anmälningar även om de inte uppnår den produktionskapacitet som juridiskt behövs. Att ändå söka tillstånd var besluts som togs i samråd med myndigheterna innan uppstart av verksamheterna.

Bostadsbolaget AB Stockholmshem har tidigare bedrivit en testbädd med akvaponik i ett av sina bostadsområden i Solberga. Anläggningen var betydligt mindre än vad som är aktuellt i fallet för testbädden i detta projekt och krävde inga tillstånd enligt miljöbalken för vare sig miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet då de använde mindre än 40 ton foder per kalenderår och hade en låg förbrukning av vatten. Stockholmshem tog hjälp av utomstående konsulter för ansökningsprocesserna för tillstånd och anmälningar. Inför uppstart hade de kontakt med så väl kommun som länsstyrelse och Jordbruksverket för att ta reda på vilka tillstånd som behövdes. Tillstånd motsvarande en kommersiell anläggning söktes.

Det finns ett antal forskningsanläggningar i Sverige idag som har recirkulerande vattenbrukssystem. Svenska lantbruksuniversitet (SLU) har ett mindre system men eftersom det är så pass litet (tiotal kg foder per år), har det inte behövts prövas enligt miljöbalken. SLU bedriver även forskning i Kälarne där Vattenbrukscentrum Norr har en forskningsstation. Odlingen i Kälarne är dock även en kommersiell odling och avelsanläggning så alla traditionella tillstånd har sökts och beviljats. Det har för Vattenbrukscentrum norr därmed endast krävts utökning med försöksdjursverksamhet och etiska godkännande för enskilda försök.

Det som framkommit genom diskussioner med både verksamhetsutövare och myndigheter är att testbäddars tillstånd har, och ska, behandlas likvärdigt som hos kommersiella anläggningar men att ytterligare tillstånd kan behövas för försöksverksamheten.

4 Tillstånd för vattenbrukstestbädd i Västra Götaland

När en anläggning är tillståndspliktig (likt produktionsavdelningen i testbädden) behöver verksamheten göra en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) inför tillståndsprocessen. Länsstyrelsen i Västra Götaland anser att alla delar av testbädden bör inkluderas i en MKB. Här beskrivs alltså både den tillståndspliktiga verksamhetens miljöpåverkan men även den mindre-medelstora anläggningen och den flexibla anläggningens miljöpåverkan inkluderas. Detta gäller alla delar, så som foder, kemikalieanvändning, buller med mera och inkluderar vattenuttaget för provning enligt 11 kap MB. Efter att alla delar har inkluderats i MKB görs en ansökan om tillstånd enligt 9 kap. MB för produktionsanläggningen och anmälningar för de mindre verksamheterna separat av de olika juridiska personerna som ansvarar för varje delverksamhet. Länsstyrelsen i Västra Götaland anser inte att det är någon skillnad på tillstånden eller anmälningarna för att det är en testbädd, verksamheten har fortsatt samma miljöpåverkan och bör därför prövas på samma sätt som kommersiella anläggningar.

Det är omöjligt att säga hur lång tid det tar att få samtliga tillstånd och gå igenom de provningar som är nödvändiga för att starta upp en testbädd med vattenbruksinriktning. För kommersiella odlingar tar det oftast flera år och eftersom tillstånden är desamma så bör man planera utifrån att det kommer att ta ett antal år. Eftersom det dessutom inte finns några andra exempel i Sverige kan det ta ännu längre tid än för en kommersiell odling. Att inleda diskussioner och ha bra dialoger med berörda myndigheter i ett tidigt stadie underlättar och snabbar på processen. En av anledningarna att det tar lång tid att gå igenom tillståndsprocesser är att flera kompletteringsrundor kan behövas för att myndigheterna ska ha det underlag de behöver för att kunna fatta beslut. Om man i ett tidigt skede har dialog och samråder med berörda parter, både myndigheter och enskilt berörda (så som närboende, företag i närområdet, organisationer med fler) kan man inkomma med kompletta och korrekta handlingar redan från början och kan då minimera tiden för kompletteringar. Det första man som verksamhetsutövare bör göra är att kontakta miljöprovningensheten vid Länsstyrelsen i Västra Götalandsregionen för att diskutera miljöprovningen och vattenverksamheten. Provningar enligt 9 kap och 11 kap MB är de som generellt tar längst tid att gå igenom. När denna process är påbörjad bör man även i ett tidigt skede undersöka andra tillstånd, som försöksdjursverksamhet, slakteri, främmande arter med mera. De tillstånd som kunnat identifieras som kommer att behövas för en testbädd för landbaserat vattenbruk i Västra Götalands län kan ses i Tabell 1 nedan. Denna tabell bygger på beskrivningen av verksamheten i avsnitt 1.1 Förutsättningar och kan komma att förändras om verksamheten förändras från nuvarande omfattning och design.

Tabell 1. Huvudsakliga prövningar som krävs i samband med uppstart av en vattenbrukstestbädd men recirkulerandeteknik.

Lagstiftning	Förklaring	Verksamhet som prövas	Ansvarig myndighet	Typ av prövning
Europeiska djurhälsöförordningen (Animal Health Law)	Registrering av vattenbruksanläggning	Fiskodling	Jordbruksverket	Registrering
Fiskelag (1993:787)	Tillstånd att bedriva vattenbruk (odlingstillstånd)	Fiskodling	Länsstyrelsen	Tillstånd
	Odla främmande arter	Fiskodling	Länsstyrelsen	Dispens
9 kap. Miljöbalken	Miljöfarlig verksamhet. Baseras på mängd foder som används per kalenderår.	Fiskodling	Kommunen <1,5 ton foder/år	Informera
			Kommunen 1,5 - 40 ton foder/år	Anmälan
			Länsstyrelsen >40 ton foder/år	Tillstånd
			MPD >40 ton foder/år	Tillstånd
	Miljöfarlig verksamhet	Slakteri	Kommun <50 ton	Anmälan
			MPD >50 ton	Tillstånd
Livsmedelslagen (2006:804)	Godkännande av slakteri	Slakteri	Livsmedelsverket	Godkännande
	Livsmedelsanläggning för förädling	Förädlingsanläggning	Lokal marknad - Kommunen	Godkännande
			Nationell/internationell marknad - Livsmedelsverket	Godkännande
11 kap. Miljöbalken	Vattenverksamhet, tex. vattenuttag, grävning i vattenområde mm.	Anläggning (tex. uttagsmängd eller ledningar)	Länsstyrelsen (mindre uttag/ingrepp)	Anmälan
			Mark- och miljödomstolen (större uttag/ingrepp)	Tillstånd
7 kap. Miljöbalken	Byggnation/anläggning i/nära vatten	Byggnad/strukturer/ledningar	Kommunen	Dispens

	Övriga områdesskydd (tex Natura 2000)	Byggnad/ ledninga/ inverkan	Länsstyrelsen/MMD	Dispens
Förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport	Transport	Transport	Jordbruksverket	Tillstånd
	Transport	Fordon	Länsstyrelsen	Godkännande
Djurskyddslag (2018:1192)	Förprovning av matfiskproduktion	Byggnader	Länsstyrelsen	Förprovning
	Försöksdjursanläggning		Jordbruksverket	Tillstånd
	Användande och uppfödning av försöksdjur		Jordbruksverket	Tillstånd
	Etiskt godkännande av djurförsök	Enskilda försök	Regional djurförsöksetisk nämnd	Godkännande
Förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning	Registrering som primärproducent. Gäller vid odling av fisk som ska gå till livsmedel.	Fiskodling	Länsstyrelsen	Registrering
	Registrera livsmedelsanläggning, tex förädlingsanläggning.	Förädlingsanläggning	Nationellt/internationellt - Livsmedelsverket	Registrering
			Lokalt - Kommunen	Registrering
	Foderanläggning (förvarande av foder)	Byggnad	Jordbruksverket	Registrering
	Import av arter, görs för varje enskilt tillfälle	Införande	Jordbruksverket (fordon godkänns av Länsstyrelsen)	Ansökan/ registrering

5 Diskussion och slutsats

Vattenbruksverksamheter omfattas av många olika lagstiftningar varför även många olika typer av tillstånd behövs för att kunna bedriva verksamheten.

Det som varit tydligt i diskussioner med olika myndigheter i arbetet med denna rapport är att det är mycket svårt att på förhand säga exakt vad som gäller för en verksamhet, oavsett om det är en testbädd eller kommersiell anläggning, innan förutsättningarna har utretts grundligt. Förutsättningarna, både vad gäller verksamhetens inriktning och dess miljöpåverkan, behöver utredas vidare för att

kunna göra en komplett redogörelse över tillståndsbehovet. Den information som myndigheterna har efterfrågat, till exempel vilka arter som ska finnas i anläggningarna eller vilken typ av försök som ska genomföras, påverkar hur tillstånden utformas och vilka tillstånd som behövs. Detta är frågor som idag inte har fullständiga svar och gör att det inte helt går att förutsäga vilka tillstånd som behövs. Tabell 1 ger en översikt över vad som behövs men det är viktigt att ha i åtanke att detta kan förändras beroende på den slutgiltiga testbäddens utformning.

Enligt diskussioner med Länsstyrelsen i Västra Götaland ska testbädden erhålla alla tillstånd, och på samma premisser, som om det vore en kommersiell anläggning. Lagstiftningsmässigt görs ingen skillnad på om verksamheten bedriver traditionellt vinstdrivande vattenbruk eller försöksverksamhet. Andra liknande verksamheter, så som akvaponi i Solberga och Eldrimner, har sökt och erhållit tillstånd likvärdiga de av kommersiella anläggningar.

Det som skiljer en testbädd från en kommersiell anläggning, juridiskt sett, är att ett antal ytterligare tillstånd behövs enligt Djurskyddslagstiftningen vid försöksdjursverksamhet. Exakt vilka tillstånd som är aktuella är svårt att säga även ur ett försöksdjursperspektiv. I diskussioner med Jordbruksverket säger de att det kan variera beroende på vilka försök som ska genomföras och med vilka arter. Att på förhand, utan att veta detaljer om planerade försök, säga vilka tillstånd som kommer krävas är inte möjligt men högst troligt kommer man behöva ha anläggningarna (mindre-medelstora anläggningen samt den flexibla) godkända som försöksdjursverksamheter samt söka etiska tillstånd för varje enskilt försök.

Framtida verksamhetsutövare bör planera för en tillståndsprocess som sträcker sig över flera år. För att processen ska bli så smidig och snabb som möjligt är det viktigt att ha en tydlig plan och ha utrett förutsättningarna och påverkansfaktorerna i ett tidigt skede. Eftersom miljötillstånden bygger på hela verksamhetens gemensamma miljöpåverkan men de olika testbäddsföretagen är ansvariga, och därmed ägare av tillstånden, för de olika vattenbruksenheterna, är det viktigt att ha goda dialoger och relationer i planeringen och uppstarten av en eventuellt framtida testbädd.

6 Mer information

Som uttryckts tidigare i denna rapport finns det många olika lagrum som berör vattenbruket. En sammanställning av sidor där information från denna rapport, samt fördjupning ges, finns nedan.

Lagstiftning rörande vattenbruk från vattenbrukskansliet på Jordbruksverket: <https://www.svensktvattenbruk.se/>

Tillståndsguide för vattenbruk från Tillväxtverket: <https://www.verksamt.se/alla-e-tjanster/checklista-vattenbruk/-/checklistor/guide/10020/1>

Miljöfarlig verksamhet: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/miljo-och-vatten/miljofarlig-verksamhet/provning-av-miljofarlig-verksamhet.html>

Vattenverksamhet: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/miljo-och-vatten/atgarder-och-verksamheter-i-vatten/vattenverksamhet.html>

Vattenbruk i Västra Götalandsregionen: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/djur/fiske/fiskerinarang/vattenbruk-och-fiskodling.html>

Vägledning för vattenbruk (Västra Götalandsregionen):

<https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2020/vagledning-for-marint-vattenbruk-i-vastra-gotaland.html>

Livsmedelsanläggningar: <https://www.livsmedelsverket.se/foretagande-regler-kontroll/sa-kontrolleras-ditt-foretag/livsmedelsanlaggningar>

Försöksdjur: <https://jordbruksverket.se/djur/ovriga-djur/forsoksdjur-och-djurforsok/forsoksdjur>